

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з місячною двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з місячною що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вареш ми очи і душу ми вареш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми сердце і віра руска.» — З Руслановх псалмів М. Шашкевича

Входить у Львові що дня
крім неділі руских свят
о 5½ год. по полудні.

Редация, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Оссолинських ч. 11. (партер)
(Фронт від ул. Утхої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовского в насажі Гаве-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження.

Реклямації неопечатані є
вільні від порта. — Оголь-
шення звичайні приймаю-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надсіланім» 40 іт.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Безвихідне парламентарне положенє.

(X) Перед кількома днями всі часописи були переповнені всякими вістями про коаліційне міністерство, яке мало би вийти на місце кабінету бар. Бінерта. Сі вісти, як опісля виявилось, виходили з чеського табору, котрий поклав собі задачею повалити кабінет бар. Бінерта і його місце заступити коаліційним міністерством. Одначе сі змаганя зустрінули ся з рішучим опором німецьких сторонниць, а також німецького днешникарства. Німецький народний Союз, зложений з усіх німецьких сторонниць парламентарних заявив ся рішучо проти всяких коаліційних змагань, добачаючи в тім небезпеку для німецьких інтересів народних, а так само на всяких німецьких вічах в останних днях ухвалено подібні заяви. Так само і міністер-президент бар. Бінерт заявив в виразно, що не може бути мови про зміну теперішньої правительственої системи, дарма, що з чеського табору заповідали в найближшій часі відставку сего кабінету.

Колиж показало ся, що годі буде довести до утвореня коаліційного кабінету, почала Славянська Єднота змагати до утвореня урядничого кабінету без міністрів-земляків, щоби таким способом лагідно усунути міністрів Гохенбургера і Шрайнера. Сей урядничий кабінет мав би бути по думці Слав. Єдноти переходовим, короткотривалим і безбарвним, і промостив би таким способом дорогу кабінетови коаліційному. Щоби досягнути сию ціль, мала Слав. Єднота наперти на чеських міністрів, на случай поданя до санкції відомих языкових законів ухвалених чотирма німецькими соймами, щоби они подали ся о відставку і таким способом можна би було небавом викликати загальне міністерске пересиленє. Одначе і тут змаганя Славянської Єдноти зустрінули ся з рішучим опором німецьких сторонниць, котрі не думають принести в жертву своїх міністрів Гохенбургера і Шрайнера. Для усмиреня сего заострення мав презес поль. кола др. Гломбінський відбутти нараду з провідниками німецьк. народ. Союзу, одначе опісля сию нараду відложено задля рішучого опору Німців проти всяких змагань коаліційних. Затихли також вісти про змаганя, які мали розпочати ся в цілі урухомленя чеського сойму, щоби сею дорогою довести до можливости успішної законодатної роботи в державній раді.

Коли отже посередничя акція д-ра Гломбінського закінчила ся безуспішно, розпочав сам міністер-президент бар. Бінерт безпосередно переговори з провідниками сторонниць в середу і переспраляв з др. Шустершичом і д-ром Гломбінським про способи урухомленя державної ради. В четвер відбув міністер-президент нараду з провідниками німецьких сторонниць в ратуші, при участі д-ра Люегера, д-ра Паттая і ин., а головною ціллю наради було урухомленє чеського сойму. Бар. Бінерт, як звіщають, звернув ся до німецьких провідників з рішучим домаганєм, щоби они

ужили всего свого впливу і довели в Празі до порозуміння та уможливили тим способом спокійну сесию чеського сойму. З таким самим домаганєм має виступити бар. Бінерт і супроти чеських провідників, котрі мали би у него явяти ся.

Тимчасом, як запевняє „Die Zeit“, на тій нараді християнсько-суспільних і вольнодумних німецьких послів у прияві міністра-президента і міністрів німецької народности в ратуші відбутій, запала ухвала, щоби правительствено найкоротшим часі предложило до цісарської санкції відомі языкові закони чотирох соймів.

Нема сумніву, що міністерство предложить сі закони до санкції, бо, як звіщають з Відня, також польські міністри на раді міністерській, яка імовірно відбуде ся сего дня, будуть голосувати за предложенєм сих законів до санкції, стоячи на становищі краєвої автономії. Очевидно наслідком того обидва чеські міністри подадуть ся о відставку а тоді Чехи розпочнуть явну обструкцію в держ. раді, котру чеські радикали доведуть до галабурд, при яких ніяка робота не буде можлива.

Серед таких обставин правительству не лишить ся ніяка шляху дорога, як відпочити або замкнути державну раду (бо як уже нераз зазначувано, зміна правительства не принесла би також спокою) і тоді розпочалоб ся інованє §. 14.

При тих відносинах і в посольських кругах глядять з повною зневірою на можливість законодатної роботи а загальна думка така, що держ. рада не довго буде обрадувати, що може після лат. Всіх Святих вже не збере ся. На нараді в ратуші бар. Бінерт розвивав широку програму обдуману на довший час, а з сего можна здогадувати ся, що становище его певне і що держ. рада, наколи не возьме ся до роботи, буде замкнена а відтак розвязана.

Положенє Русинів в Боснії.

(Дальше).

Сербські хлопці не мали в Боснії нічого свого власного; они робили на боснякській землі, яку Турок вважав своєю власністю та давали ему третю часть зі всіх доходів.

Але на тім не конєць, бо чого Серб не віддав Туркови добровільно, то забрав собі Турок силою... Турки іменно нападали на сербські дома, і забирали їм до рещти все, що лише там найшли... Ба, Турки навіть збиткували ся навіть над родинами Сербів, насилуючи їм жінок та доньок і розбивали велітні діти... Гей... тай на воловій шкірі не списав би усіх тих кривд і мук, які Сербі терпіли під лютим Турком. А на то все Серб не мав жадної ради; він став на дворі під деревом і плакав, та анї слова на то сказати не міг.

Правда — згодом стали Сербі жалувати ся на свої кривди перед християнськими державами в Европі... і християнські держави почали вставляти ся за ними у турецького султана, щоби їх не так переслідував... Грозили навіть, що инакше будуть мусіли виступити силою против султана в обороні Християн. Але султан не ро-

бив собі з того нічо і Турки збиткували ся над християнами ще гірше. Що іно під нашим цісарем стало Сербам легше... Та до гаразду і доброті не можуть Сербі прийти і по нинішній день.

Тому то не дивниця, що Сербі боснійські по нинішній день такі бідні, що навіть не хоче ся очам вірити, щоби нині, в двацятім століттю, серед Европи, серед народів цивілізованих, находила ся така нужда і некультурність.

Щоби зрозуміти сербську нужду в двацятім століттю як під зглядом економічним, так і культурним, треба самому в Боснії бути, і на все те дивити ся власними очима. Бо можна про них сказати то само, що колись сказав Господь до пророка Йони про нарід Ненівійський: „той нарід знає, котра его рука права, — а котра ліва“.

Придивім ся ближше недолі сербського мущика.

Ціла господарка Сербя ограничає ся на сіняню зоба (вівса), кукурудзи і граха, то значить фасолі.

Будинків господарських у них нема жадних лише одна куча, то ан. хата, збудована з дилів на чотирох стовпах (і то лихо), без стелі, а лиш накрита драгтивною кривлею із драниць. Посеред тої кучі горить огонь, і там варить ся грах (фасоля), а в попелі пече ся кукурузяний хліб, пригорнений зверху попелом мов бараболі. Вікна нема ніякого, бо і нема потреби, коли хата подильована так рідко і під кривлею на всі боки такі діри, що і без вікна в хаті видно як на дворі.

Девотрий заможнійший Серб має ще так звану собу. Се значить, що его куча переділена на дві части: в одній часті горить огонь, де варить ся грах і пече ся хліб, а в другій стоїть пріча, на котрій спить родина.

Та соба не ріжнить ся нічим від кучі, хіба лише тим, що там менше даму як в кучі.

Меблів Сербі не знають ніяких. В їх кучі нема анї лавки, анї стола, анї полиці, так само ні одного образа. Найраднійше сидять Сербі наоколо огня на малих стільчиках і курять або цигара, люльки та пють каву і то чорну, чарку по чарці...

А як прийде ручак, то є обід, то зміняють свої місця лиш о стільки, що трохи поприсувують ся до купи, і замість огню поставлять на середині округлий стільчик на невисоких ніжках. На тім стільчику ставить ся велика деревяна миска з грахом, і кукурузяний хліб, а перед кожного гостя ложку.

Обсядуть Сербі в червоних фесках (турецьких шапочках, яких ніколи не здімають) той стільчик на околу і їдять той свій улюблений грах, та понивають ракію (сербска, дуже погана горівка зі сливок!). По таким обіді беруть стільчик на бік, ставлять его в кут під стіною плазом, де він нікому не заваджає і починають пити чорну каву.

Ідучи рано до роботи, пють Сербі лише чорну каву і з тим роблять аж до полудня. На полудень їдять, як я висше згадав, фасолі і хліб, і з тим роблять аж до вечера. В вечер не їдять нічого, хіба пють чорну каву і з тим їдуть спати. Та не треба їм далеко іти спати, бо кождий з них спить таки на тім самім місці, де сидів, хіба що зісуне ся лише зі стільчика,

1) Смердюху ту пють Сербі не килишком, як у нас, а чвертлітровими склянками, і то не по одній, а по кілька.

на яким сидів і протягне ся на землі в поросі і попелі, звернений ходаками до огню. А треба знати, що Серб без диму спати не буде; він мусить мати дим.

Коли трафить ся йому коли заночувати у нашого чоловіка, то він бідака перевертає ся цілу ніч з одного боку на другий, бо ніяк не може заснути: бо звісно — в хаті нашого чоловіка в Босні нема диму.

Раз трафилось ось таке.

Вертав один Серб до дому, і заночував по дорозі в нашого переселенця. Той приніс йому свіжої соломи, постелив гарно на землі, але Серб не міг ніяк заснути, нарікаючи від часу до часу, що не може „спавати“ (спати).

„Защо ти не можеш спати?“ питає его наш чоловік по сербски.

„Бо нема ватри“ — відповідь Серб.

Усміхнувся наш чоловік та змилосердивши ся над Сербом, набрав в миску жару, та поставив її серед хати перед Сербом з словами:

„Ось і маєш ватру! Диви ся на ню і спавай“. А сам положив ся спати.

Серб впилив очи в огонь як смок і зараз заснув.

Але наш чоловік робив щось за дня в хаті сокирою, то і тріски були після его роботи в хаті, згорнені в кут коло припічка.

Коли отже всі в хаті позасипляли, а жар в мисці пригас, Серб зараз таки збудив ся і тишком-нишком наклав на миску трісок, що стояла коло него. В одну мить була хата повна диму і Серб заснув знов як найсмачніше. Щож — коли наші люди не привикли до диму. Не дивняця отже, що наш чоловік зараз таки збудив ся.

„Певно хата горить“ — подумав собі в першій хвилі газда, коли одначе побачив, що се коло Серба горить огонь на мисці, стало ему зараз ясно, з відки той дим узав ся.

„Комші, што ти радш?“ (сусідо, що ти робш?) — питає отже счудований Серб.

„Ншшта я не радш, я радш ватру“ — відповів спокійно Серб — і спав дальше сном блаженних.

Лише наші газди проклинали в душі проклятого Серба, що через него не можуть спокійно спати...

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Заграниця.

Забийство кн. Іто стоїть безперечно в звязі з вельми поважними подіями, які від довшого часу готувлять ся в східній Азії. З обою можна там було добачити від довшого часу дозрівання відносин в двох напрямках. З одної сторони поступенно і невпинно прокидали ся Хіни зі свого тисячлітнього сну, з другої сторони Японія на своїй північній границі проти Росії. Але також під зглядом дипломатичним вооружила ся Японія, заключивши договір з Хінами 4. вересня с. р. на вельми корисних умовах для останніх. Говорено навіть про певного рода воєнний договір Японії з Хінами. Загально уважано яко річ природну, що за сей хісько-японський договір заплатити знов Корея тіснійшою залежністю від своєї протекторки Японії, або навіть цілковитою прилукою. З хвилею заключення японсько-кореанського союзу в 1904. р. стремів маркіз Іто витривало до сего, щоби знищити зовсім російський вплив на Кореї і звязати її судьбу тим тіснійше з Японією. А що причиною російсько-японської війни була якраз Корея, тож і при заключуваню мира удержали ся тут права побідника. Річ зрозуміла, що задачу перестороги сего краю повірено ознакомленому з тамошніми відносинами маркізови Іто. Він удав ся проте до Сеулю яко генеральний президент. Але его діяльність стрінула ся в Японії з невдоволенням. Закидувано ему надто велику податливість зглядом Кореї, а навіть, що він підпорядковує інтереси Японії інтересам Кореї, хоч він мав на цілі лише лагоджене строгости і жостокости, якою руководили ся Японці доси супроти кореанської людности, а старого цесаря Ігено змушено, що в липни 1907. р. зложив

корону, а его сина і нездарного наслідника поставлено під курателю. Іто був представником погляду, що належить бути можливо найбільше умірованим і панувати національні почування Кореанців. Мимо сего не здобув він собі вдячності зі сторони Кореанців, а їх ненависть зглядом справника утрати їх державної самостійности остала великою і проявила ся в нових кровавих заворушеннях, н. пр. в маю 1908. р.

Є се вельми трагічна подія, що Іто вправ жертвою ненависти, на яку він сам особисто не заслужив і яку бажав він своєю діяльністю зовсім усунути. Забийство маркіза Іто є ділом розпучливої пімсти зі сторони національно освідомленого Кореанця. До недавна вважали Кореанців народм нездібним до ніяких діл, погорджувано ними, тепер довів розбуджений кореанський націоналізм навіть до кровавого забийства, якою жертвою вправ оден з найвизначніших мужів новочасної Японії. Японське правительство вважає се забийство політичним і звязує его з одним із попередних заговорів, до чого має важний доказовий матеріал. На разі не хоче одначе робити з него ужитку, бо правдоподібно розходять ся тут о компромітацію деяких заграничних держав. Міністерство заграничних справ в Токіо заявляє, що забийство маркіза Іто не буде мало ніякого впливу на зміну політики Японії супроти Кореї.

Маркіз Гірогумі Іто уродив ся 1840. р. яко син дрібного японського ленного шляхтича (samurai). Учив ся по голяндски і англійски в Нагасакі, проживав якийсь час в Англії, відбув подорож до Америки. В р. 1878. став він міністром внутрішніх справ, дбаючи усильно о економічний і політичний розвій своєї вітчизни. До сего допомогла ему особливо его научна подорож по Європі в цілі заведеня конституції. В р. 1885. зістав він графом і заключив звісний договір з хіньським Бісмарком, Лі-Гунг-Чангом. Сей договір був причиною пізнійшої хіньско японської війни. В 1886. р. зістав Іто президентом міністрів. В р. 1889. здійснила ся одна з найгарнійших задач его життя і оголошено конституцію, яка в рік пізнійше вийшла в життя. В 1890. р. став він президентом висшої палати, від 1892 до 1896. р. знов президентом міністрів. По побідній війні з Хінами і заключеню мира в Сімоносекі зістав він маркізом. Президентом міністрів був він ще раз в р. 1900., але уступив з огляду на своє здоров'я. В 1902. р. заключив він в часі своєї подорожі до Європи японсько-англійський союз, який уможливив Японії побіду над Росією. Без пересади можна сказати, що в діяльності маркіза Іто відбыва ся ціла історія новочасної Японії. Колись сей період буде мусіла Японія назвати після его імені.

Загально подають найрізномудріші поводи так незвичайної подорожі болгарського короля Фердинанда до Сербії. Яко найбільше можливі поводи уходить вплив Росія, який наклонив короля Фердинанда до зближеня до Сербії. Після иншої вісти шукає король опору проти свого демократичного кабінету, який не хоче згодити ся на скликане „великого зібрання“, котре малоб знести деякі обмеження королівської власти. Інша вість каже, що сербський наслідник престолу Олександр має женити ся з найстаршою дочкою короля Фердинанда, Евдовською і се є власне причиною королівської подорожі. Але найбільше уперто удержує ся вість, що ся подорож стоїть в звязі зі зміною правительства в Сербії, на чолі котрого станув Пасич, знаний болгарофіл. З найблизшого окруженя Пасича вийшла вість, що новий кабінет має забрати ся між иншим до розвязки династичного питання в Сербії. Міністер заграничних справ Мільованович, який є рівнож приклонником сербско-болгарської унії, находит ся тепер за гравидею і старає ся о те, щоби європейські двори прийняли у себе короля Петра. Коли й тепер ему се не поведе ся, тоді дні панованя династії Караджорджевичів будуть почислені.

Кретійське питання висуває ся знов на денний порядок Атенські днівники доносять, що кретійський езекутивний комітет в Каней, мимо найновіших погроз в турецькій ноті, рішив в разі розвязаня грецького парламенту приступити сейчас до вибору послів. Сю вість треба приймати тим поважнійше, що турецький генераліссімус Магмуд Шефкет вважає повисшу по-

дію найвимовнійшим поводом до війни. А що в Туреччині не вважають виключеною таку можливість, доказом сего воєнні приготуваня. Реорганізатор турецької армії бар. фон дер Гольд удав ся до Адриянополя, де возьме участь в маневрах другого корпусу. Удає ся там також і Магмуд Шефкет баша.

Промова посла Н. Василька,

виголошена на засіданню буковинського сейму дня 16. жовтня с. р. в справі сеймової виборчої реформи.

(Дальше.)

Коли я вже виразно підношу, що Жиди в дійсности можуть лиш частити бути задоволені — они можуть заявити, що задоволені числом признаних їм мандатів і постановами, виданими для забезпеченя їх мандатів, але мають зовсім рацию, коли скажуть ся, що правительство не так трактує їх, як прочі нації нашого краю — то мущу висказати своє здивованє, що навіть і т. зв. вільнодумні пани Німці виступають тут із скаргами. (Се правда!). Як вже передше сказано, ся виборча реформа є результатом компромісу між всіми партиями; а в сїм компромісі взяв участь також товариш Ляндвер іменем вільнодумних Німців як також товариш Відман іменем християнсько-соціальних Німців. Пан Ляндвер заявив в перманентній комісії, що згоджує ся із сїм законопроектом і ему дано ще 24 години часу порозуміти ся із товаришом Відманом про поділ признаних Німцям мандатів між свої партиї. Вже факт, що перманентна комісія рішила ся дати Німцям час до обдуманя, свідчить о особливій прихильности, чого пр. Румуни не жадали, хотяй; як звісно, в них є також дві партиї. Та поминувши се, панове Німці мали певно досить часу від кінця липня заняти ся поділом добичі (веселість). Отже пан Ляндвер, порозумівши ся в останнім моменті з Відманом, що до ключа поділу мандатів, заявив, що згоджує ся знов із предложеним законопроектом. Тому годі тепер зрозуміти, яким чином він сьогодні виступає проти предложеня? Він мотивує се тим, що его партия не годить ся з тим. То правда; ему остались лише дві дорозі: або зложити свій мандат, або заступати тут своє становище аж до кінця відповідно своему поступованю і заяві, зложеної у перманентній комісії (привзання). Але проти власного переконаня поступати так, щоби своєю сьогоднішною промовою приготувляти терен для закулісової акції, плянованої деякими панами Німцями, се противить ся — щоби лагідно виразити ся — доброму тонови. Окрім того треба замітити, що і як сумне таке сьогоднішнє поступованє, то всеж не можна добачити в тім небезпеки для виборчої реформи, бо жадне правительство, а найменше теперішнє, не повалить предложеного законопроекту, який ухвалили в порозуміню з ним (правительством) всі нації і всі партиї крім одної малої фракції — бо лиш за таку можуть уходити пани Ляндвер, Смедль і Лянгенган — і який то проєкт одинокий може дати підставу до забезпеченя миру, спеціально між обома автохтонними народами сего краю. Я називаю п-пір сеї малої фракції неоправданим, бо коли на 7.000 Німців припадає один мандат, то на 300.000 Русинів припадає лиш 17 мандатів. Ми автохтонні народи зробили собі кривду, а не Німцям. (Живі признаня).

Впрочім можна в законодатних тілах голося не лиш числяти, але також в так важних випадках і важити. Правительство може вибирати: числяти або важити. В кождім случаю голося всіх Русинів, Румунів, Поляків і християнсько-соціальних Німців встарчать проти голосів Ляндвера, Лянгенгана, Смедля і его магіфіценції п. ректора д-ра Андлера. (Живі признаня).

Ся реформа виборча буде (сего сподіваємо ся напевно) фундаментом національного мира.

Власне вибори і приготуваня до виборів в обох таборах були, так сказатиб, розсадником бацилів національної борби в сїм краю. Тим, кого бито, були в тій борбі Жиди. Знищити ті бацилі, увільняти Жидів від того, щоби рішали пра виборах між Русинами і Волохами через що они стягали лиш на себе гнів і злість, сеї або

тамтої сторони, ось і дуже важна ціль сеї реформи.

Магніфіценція пан ректор університету вважає, що пімстить ся на нас в будучині се, що ослабюємо Німців та Жидів, які вели все посередництво між нашими обома автохтонними народами. Жиди терпіли лиш через се посередництво. Магніфіценція мабуть не читає краєвих часописів, инакше звав би о тім. (Цілком слушно!) Та не згадуючи вже про Жидів, які здобутки наведе нам пан ректор по сім посередництві? І чи Німці можуть вести у нас се посередництво? На чімь сьмітю вироста тенденція загального троюдженя а навіть конфесійного фанатизму, як не на сьмітю німецьких панів-посередників? (Оплески).

(Дальше буде).

Хросимо відхобити переглашу.

Новинки.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Луки еванг.; римо-кат.: Вольфганга. — В поне ділок: руско-кат.: Йоїла пр.; римо-кат.: Всіє Сьвятис. — Ві в торо к: руско кат.: Артемія муч.; римо-кат.: День задушний.

— **Перуть гонор д-ра Дудикевича.** Найблизші приятелі коломийского амбасадора взяли ся так уперто прати «гонор» д-ра Дудикевича в „Прикарпатской Русі“, що довели впрост до скандальних і для „гонору“ д-ра Д. убийчих ревеляцій. Коли ми свого часу подали вістку про „займи“ д-ра Дудикевича в коломийській „Самопомощі“, коломийський амбасадор подбав про „опроверження“, на які ми безприволочно відповіли, що они минають ся з правдою. Др. Дудикевич не реагував больше, а нині виявляє ся, що ему годі було навіть заперечувати правдивість наших ревеляцій. У вчерашнім „Галичаніні“ ч. 233, появило ся „Заявленіє о деп. В. С. Давидяка“, в яким о. Давидяк протестує против статій „Прикарпатской Русі“ п. в. „Infamia“ і ривночасно константує, що др. Дудикевич доси не звернув лагату бл. п. о. Тиховича в сумі 30 тисяч корон і що як директор „Самопомощі“ брав в р. 1906. раз в раз без відомости „у правляющого Совіта“ гроші, так що „Самопомощь“ оинила ся в „затруднительномъ положеніи“. Тоді спасли д-ра Дудикевича др. Лев Алексевич, Иван Сас Лісковацкий, ради. Корнило Проскурницький і дідач Юстив Малецький. Против всяких заперечень на тему „займовъ“ д-ра Дудикевича о Давидяк видруковав пять листів. В першій, писаній др. Дудикевичом признає ся він до „займовъ“ в „Самопомощі“ на суму 10.000 корон, дякує за підпис вексла на 14 тисяч корон і заявляє, що вложив на руки Малецького дві асекураційні поліси, одну на 20 тисяч марок, другу на пять тисяч корон, які мали бути покритам на случай его смерти. В другім листі упоминає заряд „Самопомощі“ д-ра Алексевича о заплату рати на довжний скрипт (д-ра Дудикевича) № 9. в сумі 1099 корон 14 сотиків. В третім листі урґує заряд „Самопомощі“ поновно д-ра Алексевича о заплату рати, яка вироста до квоти 1116 кор. і 19 сотків. В четвертій листі жадає др. Алексевич, щоби Дудикевич заявив, в який спосіб покрив „своєй долгъ в Самопомощі“, а в останнім заявляє др. Алексевич, що приїде до Львова та буде просити д-ра Добрянського о підпис вексла, якби ради. Проскурницький свого підпису відмовив. Після видрукованя листів заявляє о. Давидяк, що звертає ся на судово-карну дорогу, бо тільки там сьвідки під присягою визнають правду. З огляду, що й о. Кирило Левицький з Вербіжа, який був сьвідком лагату о. Тиховича, почав також прати „гонор“ д-ра Дудикевича, о. Давидяк заявляє, що й він минає ся з правдою, бо що иншого говорив він перед діячами Коломийщини і то не раз, але „нѣскольократно“. Отсе зміст „заявленія“ о. Давидяка, яке в цілій наготі ілюструє „опроверження“ приятелів вожда галицьких москвичів. О. Давидяк заявляє, що в суді не порушить ніяких політичних справ з вїмкою „займовъ“ і одного „дѣла чести з д-ром Дудикевичем“. До „заявленія“ о. Давидяка можемо пригадати такі факти. В 25. ч. Руслана в р. 1909. явило ся „опроверженіє“ общества „Самопомощь“, в яким стояло дословно: „Дрѣ Дудикевичъ въ обществѣ Самопомощь“ никогда, ніякого, ни малого, ни значного займа не требовавъ, не получавъ и не бравъ и вже длятого самого не могли его политични прїятелї за него займи покривати и дѣйствительно не покривали“. Нині виявляє ся, що се „опроверженіє“ є безпримірно ложню, яка дає нагляд-

ну ілюстрацію способу права „гонору“ д-ра Дудикевича а ривночасно й доказ фінансової господарки в „Самопомощі“. „Дѣло чести“, про яке згадує о. Давидяк, се крайню поганій поступок д-ра Дудикевича, який так пужденно вивдячав ся своему приятелю, підписаному на вексли, що розбив ему родинне житє. І треба подивляти відвагу сторонників д-ра Дудикевича, які мають чоло вступати в обороні чоловіна, що господаркою з легатом о. Тиховича і „займами“ в „Самопомощі“ став в колїзїі з карним законом, а перед яким, як жонатим чоловіком, батьком і дідом за его неморальний поступок супротив дому приятеля повинні бути замкнені двері порядних людей. Страшно упала мораль в таборі москвичів. Погань тай тільки!

— **Комітет будови памятника Т. Шевченка в Київї** відбув засіданє 24. жовтня. В засіданю брали участь такі члени комітету, дд.: Дяков (предісдатель), Шитковський (секретар), Страдомський, гр. Лямсдорф-Галаган, Лизогуб, Дараган, Чикаленко, Науменко, Вяздов, Кричевський і Розов. Головні постанови зроблено такі: В одміну постанови попереднього засіданя про надрукованє біографії Т. Шевченка без зміни тексту і одною мовою, рішено друкувати двома мовами: українською й на другій сторінці аркуша — російською. Текст остає ся без зміни, хоч член комітету п. Дараган намагав ся, щоб текст змінено згідно з его замітками. Алеж уваги его про те, щоб викинути вирази „...то було ще за кріпацтва, коли люде тільки в неділю або в сьвято робили на себе, а всі буденні дні — на пана“ і т. и., або домаганє его, щоб викинуто малюнок худ. Трутовского „Тарас Шевченко в неволї“, бо він там, мовляв, в салдацькїм мундурі, викликали тільки здивованє і ширій сьміх серед членів комітету. Невдалий похід п. Дарагана проти вилуженої в біографії історичної правди примусив его зробити заяву комітетови, що він зрікає ся членства й виступає з комітету. З инших постанов були такі: рішено побільшити розмір премій з 2.500 карб. до 3.000, поділивши їх на три премії (замість чотирох): 1-ша 1.500 карб. (замість 700 к.), 2-га 1000 к. (зам. 350 к.) і 3-та 500 к. (зам. 250 к.). Четверта премія 200 карб. зносять ся. Конкурс рішено оголосити міжнародним і знести гонорар за авторске право. Постановлено знову вдати ся до начальника головної управи почт та телеграфу, щоб він дозволив начальникам почтових інстудій збирати жертви на памятник поміж своїми знакомими у вільний від службових обовязків час. Проханє Мануйлівської філії Катеринославскої „Просьвіти“ про позичку їй 1000 карб. з Шевченкового фонду на закінченє будинку, постановлено не вдовольняти, маючи на увазі спеціальне призначенє фонду.

Васильківський та камянець-подільський городскі голови повідомили обєдинений комітет, що їх городскі думи призначили на памятник: васильківська 50 карб. і камянець-подільська 100 карб.

Членами журї згодили ся ще бути маларі-артисти Иван Труц та Сергій Васильківський.

— **Розкопи в Білгородї.** З причини дощів дня 24. жовтня розкопи в Білгородї припинено до весни. Тепер під доглядом д. Хвойка всі відкопані руйні застеляють соломою, а поверх неї насыпають товсту верству шар землі, иншого ратунку для розкопок нема, а будувати намети коштує дуже дорого. Як відомо, минулим літом відкопано стїни та підлогу тільки західної сторони церкви та приблизно зачеркнено ровом та ямами абсиди вїстаря; середняж та східна частина церкви не досліджені розкопами, бо они під будинками селянкі Бернацкої; садибу її треба викопити і розібрати всі будинки. Є чутка, що воєнно-історичне товариство хоче викупити не тільки сю садибу, а всі, що лежать в середині старинного кремлю, щось коло десяти десятин землі. Се було б дуже бажано, бо як тільки не викуплять садиби Бернацкої, то на весні не можна буде почати розкопок на місці бувшої церкви. Недавно, на останньому засіданю товариства „Нестора Літописця“ граф А. Бобринський повідомив, що петербурскє археологічне товариство з свого боку робить заходи, щоб купити садибу Бернацкої. Все таки є надія на те, що можна буде вести далі розкопи. Між білгородськими селянами ще й доси живе переказ, що в давні-давні часи десь біля церкви була глибока криниця, в якій були сховані всі церковні убори та дзвони в той час, коли Батисве війско насичило на Білгородку. І справді досліджуючи ґрунт перед відкопаною церквою, д. Хвойко найшов сліди колишньої великої ями, засипаної чорною землею. Коли почали розкопувати сю яму, то на глибині шести сажнів, знайшли колодязні цибрини, складені з товстих деревляних брусів по цвтора сажня довжини кожде. Таким чином народний переказ про естование тут криниці „справдив ся, щож до того, чи є що в ньому схованє, то се ще невідомо, бо за браком часу і через велику глибину криниці прийшлося припинити роботу до будучого літа, як і решту розкопок. Вагалі же вислїди сьогорічних розкопок в Білгородї богаті. Відкопана церква — се катедральний собор св. Апостолів, посьвячений в 1197 році. Знайдено тут багато плит та фресок, дуже художнього малюнку та чудової гармонїї красок. Сї річи

сьвідчать про високу культуру старинної штуки на Україні перед татарськими нападами. Між окремими знахідками дуже цікаві настільні хрести, скляні обручки, шіферне намисто, скляна, глиняна та бронзова посуда, зафарбована чудовою мозаїкою, збруя, золота монета з часів Івана Цімїсхія. Понадають ся також сліди старинної культури, яка вказує, що люди там жили 3.000 літ перед Христом. (За „Радою“).

— **Львівський магістрат а Русини.** Вчерашній „Галичанинъ“ подтверджує своє донесенє про неприйманє Русинів до служби в магістраті і при електричнім трамваю, про що міска рада Львова радила на довірочнім засіданю дня 17. с. м. Говорено тоді лише не про Русинів, але про греко-католиків. Се на одно виходить, бо у наших Поляків римо-католик і Поляк а греко-кат. і Русин є синоніми. Для Русинів, що є в службі преславного львівского магістрату, настали тепер справді тяжкі часи. Тим, що не хочуть змінити обряду, грозить прогнанє і переслїдуванє. Загорільці з Dziennik-a polsk-ogo (ч. 490) пруть на магістрат, щоби Русинів не приймати до служби. Що міска рада згаданого справою займала ся, бачимо з того самого числа „Dz. p.“ де він пише: „Napływ ruskiej służby staje się z każdym rokiem większy i poważnie grozi polskiemu charakterowi miasta. Od zarządu miasta mamy prawo domagać się, ażeby co najmniej przestrzegali normalnego procentowego stosunku do służby obu narodowości i nie pozwalali na dalsze jej ruszczenie. Tak pojmujemy wniosek dr. Próchnickiego i śmiało twierdzimy, że wniosek ten jest odgłosem opinii polskiego ogółu“. Як супроти сего наавати заяву віцепрезидента Еулера, напечатану у вчерашнім (505) числі Słowa polsk-oro: „Ani dr. Próchnicki, ani nikt inny nie stawiał wniosku o nieprzyjmowanie Rusina do magistratu i do miejskiego zakładu elektrycznego“. Фе, п. віцепрезиденте! По що викручувати ся таким негарним способом!

— **Холера в Київї.** Що кілька днів лучають ся поодинокі випадки холери в Київї. Від початку вересня с. р., коли то в Київї появило ся холера, було 107 випадків холери, з того 49 смертельних.

— **Пасажир під вагоном.** В ориґінальний спосіб задумав якийсь чоловік відбути безплатно подорож з Парижа до Букарешту. І було би ему може й удало ся, як би той поїзд, котрим він їхав під вагоном, не вертав був з Відня назад. З Анштеттен, в долїшній Австрії, доносять в сїй справі, що слїдує: Оноді в полудне прихоплево тут в експресовім поїзді, ідучім до Парижа, якогось чоловіка, котрий їхав в скрині під вагоном реставраційним і пересидів в ній вже три дні. Чоловік той хотів дешевим способом дістати ся з Парижа до Букарешту і день перед тим о 6. год. вечером приїхав східним поїздом експресовим на дворець Західної залїзниці у Відні та не ївши і не пивши нічого, перележав в скрині під вагоном, гадаючи, що той вагон реставраційний поїде з Відня просто до Букарешту. Нині однак той віз вертав назад з експресовим поїздом, котрий відходить з Відня о 9. год. до Парижа, а подорожний мимоволі був змушений вертати назад туди, звідки приїхав. В Амштеттен добачив его однак плюсар, котрий ревідчував вагони і витягнув того чоловіка із скрині. Незнакомий був цілий чорний від саджи і страшенно нужденний. Коли его покріпили в реставрації на двірці, відослали поїздом особовим назад до Відня.

— **Проти оподаткованя мінеральних вод.** Німці з огляду на мінеральні води Гісґіблер, Білінер і Пробляуєр розпочали агітувати проти наміреного оподаткованя мінеральних вод, подібно як проти оподаткованя пива. Се легко їм приходить, бо фаховців до поборюваня сего податкового проєкту є доволі. N. fr. Presse уладила цілу анкету в тїй справі. Управитель медичної кліїнки проф. Штрїмпель наводять чотирі докази проти оподаткованя мінеральних вод, а се: 1) що там, де нема здорової води, треба уживати мінеральної; 2) що мін. вода є середником до поборюваня алькоголізму; 3) що мін. вода заключаючи углеву кислоту має покріплюючі прикмети; 4) що мін. вода є по части ліком і в деяких слабостях є необхідна. Також голова найвисшої ради здоровля, др. Е. Людвіг, заявляє, що мінеральні води в многих сторонах з нездоровою водою сбияють пошесть черевного тифу, та що мін. вода не є люксусовою річю.

Оповідки.

— **У львівскім „Соколі“** відбуде ся завтрїшної неділі „пестрий вечер“, в якого програму входять хори, соля, дуети, гімнастичні вправи і 1-актівка „Протекція“. Початок о 7. год.

— **Посьвяченє дому.** Виділ Руского Товариства педагогічного подає отсим до відомо, що торжественне посьвяченє дому Товариства при ул. Мохнацкого ч. 12. відбуде ся ві второк дня 2. листопада о год. 12. в полудне і просить о як найчисленнійшу участь.

3 прогульки в гори.

(Дальше).

Вижниця, 13. 8. 1909.

За вчерашний день я не мав що багато писати з причини, що в тім дні ми цілком забули про своє туристичне зване, перетворюючи ся з туристів у вигідних літників. Краса Чорногорських видів, поетичний чар доокресних верхів та незвичайна гостинність Олекси Тонюка задержали нас цілий день в Дземброні. Погода була пречудна. Сонце виточило ся, ясне, огнисте і цілий день панувало понад нами, без ніяких хоч би найменших мрачних ослон. Наш господар приневолений був піти в полонину, де „вийшли“ геометри, щоби відміряти якийсь новий набуток. Газдиня зі служницею пішла на луг складати сіно, а ми лишили ся в хаті самі лиш зі старенькою матусею Олекси. Д. Шехович заняв ся приладженем якогось харчу, д. Кравець взяв ся переглянути і впорядкувати весь наш подорожний інвентар, а я сів студіювати мапи. Не довго старий когут в відрубавою головою шкварив ся в горшкун, наші мокрі манти, сорочки і інші частини одягу сушили ся на плоті, а ми посідавши на приспід хатою дивили ся перед себе в чистенький, від всяких димів та порохів вільний віддал. Добре нам було так безжурно сидіти, напуваючи ся цілою грудію пахучим, кріпким воздухом високих гір. Шасливі ті Гуцули. Природа щедро розсіяла тут свої дари, запевнила людям велику, навіть дуже велику свободу. Забула лишень про харч. Крім молока, бранді, яєць (і то лиш троха, бо кури падають жертвою вірлів і соколів) та принесеної з дому кукурудзяної муки, не найде в гуцульській хаті ніякої більше їди. Недостачі ми доповнили запасами принесеними зі собою. Під вечір зібрали ся всі населенці Тонюкової хати в світлиці і попила приємна гутірка про гори, про Гуцулів, про їх клопоти і грізні та про всякі інші справи. Хотий довго не запалювано лампи, то однак в хаті не було темно, бо горюча на принічку ватра досить добре освітлювала кімнату. Господар, его мати і жінка та ми сиділи на лавах, а коло припічка прикучнула стара служниця поправляючи що хвилину ватру. Тінь старої падав на стіну і в міру її рухів та рухів полум'я побільшував ся то знов зменшував. Раз пересував ся він з одної стіни на другу то знов переходив на стелю, а всі его рухи робили вражінє якогось неправильного, фантастичного, таємничого танцю. Поморщенє як висушенє яблуко, відражаючи брідке лице старої слуги, освітленє червоною луною ватри, висуваючі ся з під подертого завою сві космики волося, тихий крок обутих в постолі ніг та якісь котячі рухи помічуваної робили в залагаючій хаті півсумерку вражінє якихсь чарів. І дійсно, придивляючи ся тому образу, я вповні зрозумів, відки взяла ся і чому так довго удержує ся серед простих людей віра в чарівницю.

Другого дня рано ми мали рушити в дорогу до Чорного Черемоша і тому ми скоро відійшли в нашу кімнату зложити свої річи, щоби все було приготоване. При тій нагоді я спостеріг, що моя від поту мокра сорочка, помімо цілоденного сушеня її на сонці є так само мокра як була рано, коли я єю подав до сушеня. Сей прояв здивував мене не абияк. Грубі вовняні манти (сокільські пелерини) намочені дощем так, що вода з них обтікала, висохли до тої ступеня, що в дотик робили вражінє крухих, під час коли тонка, перкалева сорочка остала зовсім вогкя. Щоби її висушити я розвісив на ново коло печі і спостеріг, що приближена до вогню не лиш не висихала, але навпаки чим раз більше ставала вогкя. Те спонукало нас до точнішого розслідування справи. Сорочка не була перемочена водою. Її вогкість походила виключно з поту. Якби піт складав ся лиш з води і ріжних солей, то був би випарував і висох. Видно проте, що тут був якийсь складник, що не висихав, а при піднесеню ся температури робить ся тим плиннійший. То значить, що се був товщ. Сорочка була дійсно масна. З того можна собі уявити, яку працю має турист виконати і як він приє, скоро чоловікови — як я марному — вє ставє вже води в тілі і для обниження, піднесеню тяжкою фізичною працею, температури тіла, до висоти потрібної до правильного життя, треба пріти вже не водою, а каплями товщу. Загнувши причину вогкості сорочки, я вже не сущив її, лишє вложив до тайстри і пішов спати. По дорозі я здибав в сінюх маму господаря, як старим ще способом освітлювала собі дорогу запаленими сосновими трісками. Теперішні люди не уміли би вже так зручно обертати тими трісками, щоби вони ані не погасли ані не вибухнули більшим полумінем лиш світили ся рівно, аж доки не згоріють до кінця, згідно доки їх з розмислом не загасить ся.

Рано — себо нині — я вийшов з хати подивити ся, як там на дворі. Погода була пречудна. Дорога заповідала ся світло. Ми досить

скоро зібрали ся, випили на сніданє по добрій порції молока, закусили малайом, то є хлібом з кукурудзяної муки, замішеній з вареною бульбою і в товаристві господаря рушили в діл потока Дземброня. В місці де Дземброня впадає до Черемоша, стоїть при дорозі, що веде до Боркута (bor kut zpaszyt по мадарски винна керниця) маленька коршма. Перед нею сидів на лавці старенький жид з білою бородою і споглядаючи на філі пливучої перед ним ріки, вигрівав ся до сонця. Від него ми дізнали ся, що нині сплавів не пускають, бо „повінь“ не йшла, то значить, що нині не спускали кляззи (гати) на Шибенім. Та вістка дуже нам була не по вутру. Нам конечно треба було нині же бути в Вижниці, щоби на завтра вернути до Львова, а щоби відбути таку дорогу пішки, без сплавів, про се ані бесіди не могло бути. На щастє д. Тонюк порадив собі скоро.

(Дальше буде).

Надіслане.

(На сю рубрику редакция не відповідає).

Всім, що потребують рілничих машин які сїчкарні, млинки, молотільні, керати і т. п., млини, мотори ропаї і бензинові, поручаємо як найгорячіше загально знану фірму: **ЛЕОПОЛЬД ГЕРМАНН**, фабрика машин і млинських каменів у Львові, ул. Городецка 14 А.

98 (2—6)

Телеграми

з дня 30. жовтня.

Будапешт. Мін. Кошут мав вчєра довшу нараду з презид. сойму Юстом. Презид. кабінету др. Векерле прийшов також до Кошута, але дізнавши ся, що у него є Юст, заявив, що прийде пізнійше. На нараді обговорювано політичну ситуацію.

В кругах, близьких до презид. сойму, зачувати, що угор. сойм буде скликаний на 5. листопада.

Атени. Капітан маринарки Типальдо при помочи торпедівця і 300 моряків заняв арсенал в Саламіні. Рєшта грецької маринарки остала вірною королеви.

Типальдос і 9 офіцирів стане перед военним судом.

Лондон. З Царгорода доносять що в Єрусалимі і в околиці оповіщено стан облоги з причини безнастанних заворушень поміж релігійними сектами та з причини розбишачких нападів на пугників, прибуваючих до святих місць.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. жовтня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне. В неділі і свята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Шо пятниці High-Life представлєне. Бїлєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 6.

Біда з лихим жолудком

а сталі наслідки того є: брак апетиту, біль жолудка, мловне, забурєня при травленю, біль голови і т. д. На то певно помагають

КАЙЗЕРА

МЯТОВІ ЦУКОРКИ

випробовані лікарями!

Дїлають оживляючо, причиняють ся до травленя і до скріпленя жолудка.

Пакет 20 і 40 сотиків.

Можна набути у всіх аптиках.

91 (2—12)

Юлій Майнль

Львів

ул. Академічна 2 а

КАВА

ГЕРБАТА

КАКАО

ЧОКОЛЯДА

92 (6—12)

Кураційний і дезеровий ви-коград,

найкрасшої якості, з великими ягодами, солодкий, щоденно свїжий з пня, 5 клгр. — 3 К. Мід природний чи стий 5 клгр. 6 К 50 с.

L. Altneu, Versecz 4, Ungarn.

89 (13—15)

Бюро учительске і службове

Марії Немчиновскої, Львів, площа Академічна 3.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рава руської	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Яшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рава руської	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і свята від 1¹⁶/₈ до 1¹⁸/₈. А) Лише в неділі і свята від 1¹⁷/₈ до 2¹¹/₈. — Б) Лише в неділі і свята від 1¹⁶/₈ до 2³⁰/₈. — В) В неділі і свята а від 1¹⁶/₈ до 2³⁰/₈ щодень. — Г) Щоденно від 1¹⁷/₈ до 2¹¹/₈. — 3) Лише в неділі.

